

تکوین حزب الله ترکیه به اوایل دهه هشتاد میلادی بازمی‌گردد. در شرایطی که سازمان‌های چپ‌گرای ترکیه تحت ضربات جریان کودتا دچار بحران گشته و متحمل ضربات سنگینی شده بودند، در خلأ سیاسی به‌وجود آمده، حزب الله ترکیه شکل می‌گیرد. اهداف اولیه این تشکل، از بین رفتن جمهوری لائیک و جایگزینی یک دولت اسلامی مشابه ایران بود. گروه مذکور با استفاده از مدارس دینی امام خطیب در جنوب شرق ترکیه، سازماندهی خود را وسعت می‌بخشد که در واقع نقطه‌های آغازین حزب‌الله ترکیه در سال‌های بعد می‌باشد.

در سال ۱۹۸۲ شاخه‌ای از حزب الله ترکیه فعالیت خود را با دستبرد به کیوسک‌های دخانیات پی می‌گیرد. ولی اولین عملیات بزرگ این گروه در سرقت از یک طلافروشی نمود پیدا می‌کند. بعد از این حادثه با دستگیر شدن یکی از اعضای گروه، بخشی از سازماندهی حزب الله لو رفته و گروهی دیگر از اعضای این سازمان دستگیر می‌شوند. بنابر اطلاعات داده شده توسط سازمان اطلاعات ترکیه، مقادیر زیادی اسلحه و مهمات به چنگ مأمورین امنیتی ترکیه می‌افتد. دستگیرشدگان در بازجویی‌ها به این نکته اشاره می‌کنند که سرقت‌های مذکور را از حملات یاران پیامبر(ص) به کاروان‌های مشرکین الهام گرفته‌اند. رضوان چاغریجی، رمضان کویون جو، سلیم آیهان، اردوغان تورون، عادل آتش و... از اعضای اولیه این گروه بودند. در سال ۱۹۸۷ همزمان با افزایش عملیات‌های پ.ک.ک. شاخه‌های دیگری از حزب الله ترکیه به درگیری با چپ‌گرایان کرد کشیده می‌شوند. از دیدگاه حزب الله اعضای پ.ک.ک. کافران بی‌دین قلمداد می‌شدند. از سال ۱۹۹۱ به بعد در منطقه جنوب شرقی ترکیه جنایت‌های مشابهی به وقوع می‌پیوندد که عاملان آن ناشناخته باقی می‌مانند. مقتولین عموماً از افراد لائیک چپ‌گرا، ملی‌گرا یا روشنفکران کرد بودند که با روش واحدی به قتل می‌رسیدند. سازمان ترور حزب الله ترکیه، پ.ک.ک. را در لاک دفاعی فرو برده و فعالیت‌های تروریستی آن‌ها را تحت الشعاع قرار می‌دهد که در این میان نیروی امنیتی ترکیه ممانعتی از فعالیت‌های نظامی حزب الله علیه پ.ک.ک. نمی‌کند.

در رأس حزب الله ترکیه یک کمیته مرکزی وجود دارد که سیاست‌های این سازمان را مشخص می‌کند در واقع شاخه‌های سیاسی و نظامی حزب‌الله زیرمجموعه این کمیته می‌باشد. شاخه سیاسی حزب متشکل از روحانیون و افرادی است که عموماً به آنها واژه مبلغ یا دعوت‌کننده اطلاق می‌شود. آن‌ها نحت پوشش کلاس‌های قرآن، مراسم ازدواج، ختم و مولودی، اهداف سازمان را به پیش می‌برند. همچنین در

حشی‌گری سازمان یافته و دیدشش‌الله! دیو حزب

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

روستاها با سودجستن از مساجد و مراکز عبادی در جذب نیرو فعال هستند. شاخه سیاسی، واحدهای مختلف را تحت پوشش دارد که در مراکز آموزش ترکیه از دبیرستان‌ها گرفته تا مراکز دانشگاهی به پیشبرد امور حزب‌الله ترکیه مشغول هستند.

شاخه نظامی حزب الله که به گروه جهاد اشتهاار دارد، دارای دو شاخه عمده نظامی است. در این شاخه‌ها علاوه بر گروه ضربت، بخش بازجویی و اجرای حکم وجود دارد که موظفند دشمنان سازمان را به منظور بازجویی و محاکمه بربایند. متهم در صورتی که توبه کند آزاد می‌شود، در غیر این صورت مجازات‌های مختلفی از جزای نقدی گرفته تا آتش زدن خانه و قتل در انتظار آن‌هاست. در هر دو صورت صدای متهم ضبط شده و در اختیار مسؤولین رده بالای سازمان قرار می‌گیرد.

این گروه طی ده سال گذشته با خالی کردن گلوله در سر قربانیان یا با فرود آوردن خنجرهای بلند که "شمشیر اسلام" نامیده می‌شود، مخالفان را به قتل می‌رسانیده‌اند. اکنون نیروهای امنیتی ترکیه با شدت بخشیدن به عملیات‌های ضدحزب‌الله فرآیند جدیدی را در برخورد با این سازمان دنبال می‌کنند. برخی از صاحب‌نظران بر این اعتقادند که با در انفعال قرار گرفتن پ.ک.ک. دولت ترکیه دیگر نیازی به وجود حزب‌الله ترکیه نمی‌بیند. طبق یکی از گزارشات محرمانه نیروهای امنیتی ترکیه، حزب‌الله ترکیه نزدیک به هزار تن از فعالان سیاسی را طی این مدت به قتل رسانیده است. ولی در حال حاضر از آن‌جا که دولت ترکیه نیازی به تداوم این خط مشی نمی‌بیند، حزب‌الله در معرض هجوم نیروهای امنیتی قرار گرفته است. مسعود ییلماز رهبر حزب مام وطن می‌گوید: تداوم عملیات حزب‌الله طی این چند سال بدون همکاری افرادی در دستگاه حکومتی ترکیه ممکن نبوده است. ایوب آسیک وزیر اسبق کابینه در سال ۱۹۹۳ (۱۳۷۲) می‌گوید: او در مقطعی عصمت سزگین وزیر اسبق کشور را در جریان ترورهای حزب‌الله قرار داده بود، ولی دولت وقت ترکیه هیچ اقدامی برای جلوگیری از آن‌ها صورت نداد.

مدیرکل امنیتی شهر باتمان و معاون فرماندار در گزارشی که در ۲۷ ژوئیه ۱۹۹۳ به کمیسیون منتخب مجلس ارائه دادند، به حمایت دستگاه‌های دولتی از حزب الله اشاره می‌کنند. اعضای این سازمان در حالی که حداقل سیصد نفر را در شهر سیلوان به قتل رسانیده بودند، آزادانه در خیابان‌های این شهر پرسه می‌زدند. به همین علت در گزارش کمیسیون منتخب مجلس به این نکته اشاره می‌شود که علی‌رغم فعالیت نظامی حزب الله، اعضای آن‌ها دستگیر نمی‌شوند، لذا مردم به رابطه این سازمان

با دولت ترکیه مظنون شده‌اند. جمیل سرحدی فرماندار دیاربکر نیز در یک گفت‌وگوی تلویزیونی به این واقعیت اذعان می‌کند که برخی از عناصر اطلاعاتی ترکیه با حزب‌الله احساس همبستگی داشته‌اند. به‌طور نمونه خلیل یلدیز که در شهر غازی آنتب برای این سازمان بمب تهیه می‌کرد، یکی از مأموران واحد واکنش سریع اطلاعات شهر سیرت بوده است. هم‌چنین در تحقیقات به عمل آمده از چهار عنصر نظامی حزب الله که در شهر مالایتا بازداشت شدند، مشخص گردید که آن‌ها از مأموران پلیس هستند. در زمینه فعالیت‌های اقتصادی حزب الله ترکیه، مواردی وجود دارد که بیش از پیش ظن ناظران سیاسی را در مورد ارتباط آن‌ها با محافل

تا ۱۴ سال سن دارند. هم‌چنین حدود ۴۰ درصد اعضا دارای تحصیلات متوسطه و نزدیک به ۳۵٪ در سطح ابتدایی و راهنمایی می‌باشند. اکثر اعضای حزب‌الله بیکار یا دانشجو بوده و در مجموع ۲/۵٪ از اعضای این سازمان زن می‌باشند.

اسماعیل ناچار نویسنده مسلمان ترک در رابطه با حزب الله ترکیه می‌گوید: بین حزب الله و فرقه‌های باطنی شباهت‌های زیادی وجود دارد. این سازمان بیش از آن‌که به حزب الله ایران شبیه باشد، با سازمان اخوان‌المسلمین قرابت دارد. اسماعیل ناچار به خشونت‌های این گروه اشاره می‌کند و می‌گوید: پ.ک.ک هم تا این حد خشونت‌بار عمل نکرده است. سرمنشأ این

□ اعضای این سازمان در حالی که

حداقل سیصد نفر را در شهر سیلوان

به قتل رسانیده بودند، آزادانه در خیابان‌های این شهر

پرسه می‌زدند.

به همین علت در گزارش کمیسیون منتخب مجلس

به این نکته اشاره می‌شود که

علی‌رغم فعالیت نظامی حزب الله،

اعضای آن‌ها دستگیر نمی‌شوند،

لذا مردم به رابطه این سازمان با دولت ترکیه

مظنون شده‌اند.

وحشی‌گری تحلیل غلط از دین است که در تاریخ اسلام، خوارج نمونه‌ای از این بیش می‌باشند. اسماعیل ناچار می‌افزاید: حزب‌الله ترکیه و ایران علی‌رغم داشتن برخی شعارهای واحد، تفسیرهای مختلفی از دین و فعالیت دینی دارند. با این حال سفر حسین ولی اوغلو رهبر مقتول حزب الله ترکیه به ایران و درخواست ایجاد پایگاه در این کشور می‌تواند بدین معنا باشد که دستگاه اطلاعاتی ایران نیز به دنبال برگ‌های برنده‌ای در مقابل دولت ترکیه بوده است.

ماخذ: جمهوری (ترکیه)، لارپولیکا (ایتالیا)، فرانکفورتر روند شاو (آلمان)، آکیت (ترکیه).

